

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Допускається до захисту
завідувач кафедри обліку і оподаткування

(підпис) доцент С.М. Хомовий
вчене звання, ініціали, прізвище

« 20 » листопада 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПСП "КОЛОС")»

Виконала: Черепенчук Тетяна Яківна
прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Керівник: доцент Гаврик Олеся Юріївна
прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Рецензент: доцент Ткаченко Катерина Віталіївна
прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Я, Черепенчук Тетяна Яківна, засвічую, що кваліфікаційну роботу магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую
 гарант ОПП «Облік і оподаткування»
 професор І.В. Свиноус
 (підпис) вчене звання, ініціали, прізвище
 « 19 » грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра

Черепенчук Тетяні Яківні

Тема: «Організація обліку і контролю основних засобів з метою підвищення ефективності їх використання на підприємстві (за матеріалами ПСП "Колос")»

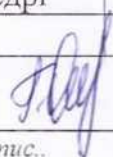
Перелік питань, що розробляються в роботі: розглянути теоретичне розуміння основного засобу та визначити як їх класифікують та оцінюють в сучасній економічній науці; розглянути вплив організації обліку і контролю з метою підвищення ефективності їх використання; дослідити нормативно-правове регулювання організації обліку і контролю основних засобів; охарактеризувати обліково-економічну службу підприємства та її місце в структурі управління ним; розглянути організацію обліку основних засобів на підприємстві; дослідити необхідність здійснення контролю основних засобів.

Вихідні дані (за необхідності) – звітність ПСП "Колос".

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури	січень-лютий 2023	виконано
Теоретико-методична частина	березень-квітень 2023	виконано
Аналітична частина	травень-липень 2023	виконано
Рекомендаційна частина	серпень-вересень 2023	виконано
Оформлення роботи	жовтень 2023	виконано
Перевірка на плагіат	листопад 2023	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2023	виконано
Подання на рецензування	грудень 2023	виконано

Керівник роботи

 підпис.. доцент О.Ю. Гаврик
 вчене звання, ініціали, прізвище

Здобувач

 підпис Т.Я. Черепенчук
 ініціали, прізвище

Дата отримання завдання « 20 » 12 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Черепенчук Т.Я. «Організація обліку і контролю основних засобів з метою підвищення ефективності їх використання на підприємстві (за матеріалами ПСП "Колос")»

Основні засоби є важливою складовою для ефективної діяльності. Ми не можемо уявити будь-яке виробництво без необоротних активів оскільки вони забезпечують процес виготовлення продукції та надання послуг. В умовах швидкого розвитку бізнесу та надзвичайно високої конкуренції у багатьох підприємств немає коштів та часу для створення потужної матеріальної бази тому багато основних засобів орендуються. І в цих умовах необхідно зосередитися на точному введенні бухгалтерського обліку та контролю основних засобів як власних так і отриманих в оренду.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів формування системи організації обліку і контролю основних засобів, проведення аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження виступає процес формування системи організації обліку і контролю основних засобів у Приватному сільськогосподарському підприємстві «Колос».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних питань, пов'язаних з організацією обліку і контролю основних засобів у досліджуваному підприємстві з метою підвищення ефективності їх використання.

Кваліфікаційна робота магістра має практичну цінність для підприємства. До результатів цієї роботи можна звертатися під час вирішення питань щодо формування облікової політики, при здійсненні аналізу фінансово-економічного стану підприємства, при вирішенні управлінських задач, при розробці програми перевірки основних засобів, а також при виникненні питань з їх нормативно-правового регулювання.

Магістерська робота містить три розділи де наведено теоретичне і практичне дослідження. Складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 71 найменувань, містить 7 таблиць, 14 рисунків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 89 сторінках друкованого тексту.

Ключові слова: організація обліку, контроль основних засобів, капітал господарюючого суб'єкта, ре капіталізація, додатковий капітал.

ABSTRACT

Cherepenchuk T.Ya. "Organization of accounting and control of fixed assets in order to increase the efficiency of their use at the enterprise (according to the materials of PSP "Kolos")"

Fixed assets are an important component for effective operations. We cannot imagine any production without non-current assets because they ensure the process of manufacturing products and providing services. In the conditions of rapid business development and extremely high competition, many enterprises do not have the funds and time to create a powerful material base, so many fixed assets are rented. And in these conditions, it is necessary to focus on the accurate introduction of accounting and control of fixed assets, both owned and leased.

The aim of the diploma work is to study the theoretical and practical aspects of the formation of the system of accounting and control of fixed assets, the analysis of the financial and economic activity of the enterprise.

The object of the study is the process of forming a system of accounting and control of fixed assets in the Private Agricultural Enterprise "Kolos".

The subject of the research is a set of theoretical, methodical and organizational issues related to the organization of accounting and control of fixed assets in the researched enterprise in order to increase the efficiency of their use.

Master's qualification work has practical value for the enterprise. The results of this work can be referred to when solving issues related to the formation of an accounting policy, when performing an analysis of the financial and economic state of the enterprise, when solving management tasks, when developing a program for checking fixed assets, as well as when issues arise regarding their regulatory and legal regulation.

The master's thesis contains three sections where theoretical and practical research is given. It consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources with 71 titles, contains 7 tables, 14 figures. The main content of the thesis is laid out on 89 pages of printed text.

Keywords: organization of accounting, control of fixed assets, capital of a business entity, recapitalization, additional capital.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	7
1.1. Економічна сутність, класифікація, оцінка та визнання основних засобів	7
1.2. Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів порядок визнання їх оцінки	19
1.3. Методика проведення контролю основних засобів	25
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «КОЛОС»	32
2.1. Фінансово-економічна характеристика ПСП «Колос»	32
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства	48
2.3. Організація облік наявності і руху основних засобів	46
2.4. Напрями вдосконалення організації обліку основних засобів	57
Висновки до розділу 2	65
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	66
3.1. Організація внутрішнього контролю у ПСП «Колос»	66
3.2. Напрями удосконалення організації контролю основних засобів на підприємстві	71
Висновки до розділу 3	77
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ	89

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баб'як Н.Д. Вплив амортизаційних відрахувань на результати фінансово-господарської діяльності підприємств / Н.Д. Баб'як // Фінанси України.-2011.-№11.-С. 34.
2. Батіщев В. Методи нарахування амортизації: вибір повинен бути усвідомленим / В. Батіщев // Бухгалтерія. - 2014. - 23 липня (№ 30). - С. 127132.
3. Білик М.Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: Підручник. /М.Д. Білик//. - К.: КНЕУ, 2013. - 628 с.
4. Білоусов А. Відображення в обліку результатів інвентаризації основних засобів і нематеріальних активів /А. Білоусов // Все про бухгалтерський облік. - 2012. - 6 грудня (№ 114). - С. 21-24.
5. Білоусов А. Шляхи гармонізації бухгалтерського та податкового обліку основних засобів/А. Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. 2012. -№11. - С. 11-16.
6. Бондар М.І. Концепція вдосконалення обліку капітальних інвестицій /М.І. Бондар // Бухгалтерський облік і фінанси АПК. - 2010. - №12. - С19-28.
7. Бондар О. До питання оцінки основних засобів підприємства в бухгалтерському обліку /О. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит, 2015. -№3. - С. 23-28.
8. Бруханський Р.Ф. Специфіка обліку орендних відносин у сільському господарстві України/ Р.Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і фінанси АПК. - 2007. - №12. - С31-36.
9. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. - 3-тє вид., перероб. і допов. / [М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко та ін.]. За ред. проф. М.Ф. Огійчука/. - К.: Алерта. - 2006. -878с.
10. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України. Підручник для сільськогосподарських вузів. [В.Я. Плаксієнко, Л.М. Пісьмаченко, Є.І. Рябий] /Під редакцією В.Я. Плаксієнка/. Дніпропетровськ, 2008.-490с.
11. Буряковський В.В. Финансы предприятий: Учеб. Пособие / В.В.

Буряковский, В.Я. Кармазин, С.В. Каламбет - Под. Ред. В.В. Буряковского.- Дніпропетровськ: Пороги, 2010. - 245с.

12. Вітвицька Н. С., Кузьмінська О. Е. Контроль і ревізія: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Н.С. Вітвицька, О.Е. Кузьмінська. - Київський національний економічний ун-т — К. : КНЕУ, 2000. — 165с.

13. Голов С. Справедлива вартість та її місце в системі оцінок бухгалтерського обліку / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. - 2009. - №4.-С.3-18.

14. Гордієнко М. Визначення терміну корисного використання основних засобів / М. Гордієнко, М. Михайлов, О. Пасько // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2014. - №2. - С.25-26.

15. Городянська Л. Амортизація: функції, фінансовий механізм управління, концептуальні підходи до розробки загальної методики обліку амортизації / Л. Городянська // Актуальні проблеми економіки. -2011.-№.2. - С. 57-68.

16. Городянська Л. Відтворення необоротних матеріальних ресурсів у вітчизняній обліково-аналітичній системі / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2008. - №9. - С.4-8.

17. Городянська Л. Податковий і бухгалтерський облік амортизації на підприємстві / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2010. - № 2. - С. 12-18.

18. Городянська Л. Нарахування амортизації в єдиній системі /Л. Г. ородянська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2014. - №7 - С.37-40.

19. Губачова О.М. Становлення облікової політики та її вплив на показники звітності підприємства / О.М. Губачова, В.А. Куценко // Бухгалтерський облік і фінанси АПК. - 2011. - №11. - С21-29.

20. Гудзинський О. Амортизація в оновленні основних засобів праці / О. Гудзинський, Г. Кірейцев, В. Савчук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2010. - №7.- С.16-20.

21. Дорош Н. І. Аудит: методика і організація: підручник / Н. І. Дорош. -

К.: «Знання», 2011. - 402 с.

22. Журавель Н. Методи нарахування амортизації основних засобів у бухгалтерському обліку / Н. Журавель // Баланс, 2011. - №16. - С. 5-6.

23. Закон України «Про аудиторську діяльність», від 22 квітня 1993 року. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/158/96-%D0%BF%D0%B2>

24. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями за станом на 22.06.00 р. № 1829-III від 16.07.99 р. № 996-XIV. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=83753.

25. Закон України «Про охорону праці» від 21 листопада 2002 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

26. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16 грудня 1997 р. № 723/97-ВР, у редакції від 16 січня 2004 р. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>

27. Зюкова М. М. Проблеми обліку основних засобів в умовах дії Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні / М. М. Зюкова // Регіональні перспективи (укр.). - 2010. - № 2. - 19-21 с.

28. Коваленко А. Н. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики: посібник / А. Н. Коваленко. - Дніпропетровськ: ВВК «Баланс -Клуб», 2010. - 656 с.

29. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк - К.: «Хай-Тек Прес», 2011. - 544 с.

30. Лишиленко О. В. Фінансовий облік: підручник / О. В. Лишиленко. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 556 с.

31. Наумчук О. А. Основні засоби: зміст і принципи облікової політики / О. А. Наумчук // Бухгалтерія в сільському господарстві - 2012. - №10. - С. 22-

32. Олексенко Т. Документооборот на підприємстві / Т. Олексенко // Как организовать бухгалтерський учет на підприємстві.- 2009. - №1. - С. 43-51.

33. Орлова В. К. Фінансовий облік: навч. посіб. / В. К. Орлова, М. С. Орлів, С. В. Хоми. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 510 с.
34. Павлюк И. Бухгалтерский учет переоценки основных средств / И. Павлюк // Бухгалтерский учет и аудит (рус.). - 2016. - №7. - 3-11 с.
35. Падалка К. Основні засоби / К. Падалка // Главбух. - 2017. - № 21. - С. 106-146
36. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 липня 2000 р. № 181. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>
39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України офіційний веб-портал - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24 грудня 2004 р. № 817 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>
41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617 (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

42. Потриваєва Н. В. Сучасні проблеми обліку основних засобів в системі діючого законодавства [Електронний ресурс] / Н. В. Потриваєва, В.В. Погорелова // Інноваційна економіка. - 2014. - № 3. - С. 228-232. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_34

43. Руденко Є. Основные средства и основные фонды: порядок учета / Є. Руденко // Спецвыпуск Налоги и бухгалтерский учет. - 2009. - №13. - С.20

44. Савельєва Г. Ю. Основні засоби: проблеми сучасного обліку / Г. Ю. Савельєва // Держава та регіони. Наук-практ. журнал. Серія: Економіка та підприємництво. - 2011. - №4. - С. 241-245

45. Савченко В. А. Аудит: Навч. посібник / В. А. Савченко : КНЕУ, 2012. - 322 с.

46. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. / Я. О. Серіков - Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.

47. Столяр Л. Г. Особливості обліку поточного та капітального ремонту основних засобів / Л. Г. Столяр // Економіка. Управління. Інновації. - 2016. - №2. - С. 22 - 30.

48. Сук Л. Економічний зміст і призначення класів рахунків / Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві, 2013 . - №1-2 . - С. 54-60.

49. Сук Л. Облік Основних засобів / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2011. - № 3 . - С. 23-28.

50. Сук Л. Облік переоцінки основних засобів / Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2007. - № 7. -С. 2-5.

51. Сук П. Які об'єкти відносяться до основних засобів / П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2009. - № 17. - С. 10-11.

52. Технічне обслуговування, ремонт і покращення власних основних засобів // Все про бухгалтерський облік. - 2010. - 28 жовтня (№ 99). - С. 21.

2008. Тихомиров С.Н. Уточненные сроки полезного использования объектов основных средств / С.Н. Тихомиров // Бухгалтерский учет и налоги. – 2008 - №11. - С.23-26.

53. Ткаченко Н. М. Особливості оцінки основних засобів: історія і

сучасність / Н.М. Ткаченко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2009. - № 10. - С. 11-16.

54. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник / Н. М. Ткаченко - К. : А.С.К., 2009. - 784с.

55. Ткаченко Н. М. Особливості оцінки основних засобів: історія і сучасність / Н.М. Ткаченко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2011. - № 10. - С. 11-18.

56. Утенкова К. О. Аудит: навч. посіб. / К. О. Утенкова. - К.: Алерта, 2011. - 408 с.

57. Утенкова К. О. Облік основних засобів за національними і міжнародними стандартами [Електронний ресурс] / К. О. Утенкова // Облік і фінанси. - 2014. - № 2. - С. 79-83. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_2_12

58. Усач Б.Ф. Аудит: [підручник] / Б.Ф. Усач - К.: Знання-Прес, 2008. - 223 с.

59. Харитоновна А.М. Основні засоби / А.М. Харитоновна // Баланс Агро. - 2009. - № 9. - С. 20-22.

60. Хмель В. О. Економічний зміст і методика обліку витрат на поліпшення основних засобів [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com...Cmzu9XxNE:www.kntu.kr.ua/statti/%25D6>

61. Хомин П. Відмінності фінансового і податкового обліку основних засобів / П. Хомин // Бухгалтерський облік і аудит. - 2009. - № 11. - С. 56-59.

62. Хомин П. Податковий і фінансовий облік у тлі синкретизму плану рахунків / П. Хомин // Бухгалтерський облік і аудит. - 2010. - №8. - С. 12-19.

63. Цветкова Н. Принципи бухгалтерського обліку та звітності досвід застосування і розвиток / Н. Цветкова // Бухгалтерський облік і аудит. Науково-практичний журнал. - 2010. - №6. - С. 14-20.

64. Чехова І.В. Поновлення основних засобів підприємств галузі АПК: лізінг або кредит / І.В. Чехова // Держава та регіони. - 2014. - № 2. - С. 275-278.

65. Шевченко Н. О. Проблеми та шляхи удосконалення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / Н. О. Шевченко // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. - 2014. - Вип. 84. - С. 155-162. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhpumus_2014_84_25

66. Шевченкова Л.Г. Основні засоби: що було, що буде / Л.Г. Шевченкова / Баланс. - 2010. - № 5. - С. 32-36.

67. Юрків Д. І. Удосконалення організації обліку основних засобів на підприємстві [Електронний ресурс] / Д. І. Юрків // Управління розвитком. - 2014. - № 11. - С. 60-62. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_11_26

68. Юрків Д. І. Удосконалення документального оформлення обліку основних засобів [Електронний ресурс] / Д. І. Юрків // Управління розвитком. - 2014. - № 9. - С. 105-107. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_9_45

69. Яблочна А.В. Удосконалення обліку необоротних активів / А. В. Яблочна // Матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції 20-22 січня 2010р. : Актуальні питання економіки. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://udau.edu.ua/library.php?pid=950#_ftn3

70. Яловега Л.В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект [Електронний ресурс] - Режим доступу: [file:///...Downloads/escnof_2013_10\(4\)73.pdf](file:///...Downloads/escnof_2013_10(4)73.pdf)

71. Яремчук Н. Ф. Інформаційне забезпечення обліку та контролю нерухомості / Н.Ф. Яремчук // Економіка АПК. - 2013. - № 8. - С. 84-89.